

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

פסחים דף ב.

מחמת מה עושים בדיקת חמץ וביטול? [תוד"ה אור].

ביטול	בדיקה	
מדרבנן ²	מדאורייתא (אם לא עשה ביטול) ¹	לרש"י
מדאורייתא ⁴	מדרבנן ³	לתוס'

כיצד מתפרש הפסוק (שמואל ב', כג:ד) "וכאור בקר יזרח שמש"? [תוד"ה וכאור].

יזרח שמש	וכאור בקר	
אכן לצדיקים לעתיד לבוא יהיה הבוקר הזה כמו זריחת שמש ⁵	כאשר מתחיל הבוקר להאיר, בעה"ז - עדיין הוא חשיכה	לרש"י
כך לעתיד לבוא יהיה - כבר בזמן זריחת השמש	כמו האור שיש בעה"ז בבוקר - שהוא עד חצות היום	לתוס'

פסחים דף ב:

סתם אדם הבא במחותרת באופנים דלהלן האם נהרג? [תוד"ה אי].

ספק אם בא להרוג	ברור כשמש שבא להרוג	
אינו נהרג כגנב	נהרג כרוצח	לרש"י ⁶
נהרג כרוצח		לתוס'

¹ כדי שלא יעבור עליו ב"בל יראה" וב"בל ימצא". והקשו התוס' על פירוש זה, הרי אמרינן לקמן (דף ו: ד) ד"הבודק צריך שיבטל", וא"כ הועיל הביטול כבר שלא יעבור מה"ת ב"בל יראה" וב"בל ימצא", ומה צריך גם בדיקה. וביאר הר"ן דעת רש"י, דכיון שהביטול תלוי בדעת בני אדם ומחשבתם, יש לנו לחוש שלא יבטלו לגמרי, לכן צריך שיבדוק דוקא. [ומה שמבואר לקמן (דף ד:)] דבדיקת חמץ היא מדרבנן, מיירי באופן שעשה כבר ביטול]. ועי' במה שאסף ביוסף דעת (עמוד א') מדברי הראשונים והאחרונים כמה וכמה ישובים בדעת רש"י.

² שמא ימצא גלוסקא יפה ותהא דעתו עליה וישהה מלבערה, ונמצא מיד עובר בבל יראה ובבל ימצא, ולכן תיקנו הביטול, שאז כל שלא יזכה בה לא יעבור.

³ דכיון שרגיל בו כל השנה חיישינן שישכח ויאכל. ועוד שכיון שמצאנו שהתורה החמירה עליו לעבור ב"בל יראה" וב"בל ימצא", החמירו גם חכמים לבדוק אחריו.

⁴ כדי שלא יעבור עליו ב"בל יראה" וב"בל ימצא".

⁵ פי', לעתיד לבוא יהיה אור החמה כל כך גדול, שאפי' זמן הבוקר שהוא עלות השחר - שבעה"ז הוא חשוך, לעתיד לבוא יהיה זמן זה מאיר כמו שמאירה השמש עכשיו בזריחתה.

⁶ שיטת רש"י שהסוגיא באה להגביל את ההיתר בהריגת הבא במחותרת, ואומרת שמותר להרוג רק מי שברור לך כשמש שבא להורגך, אבל אם מסופק לך אסור (וכדגומא לדבר הוא אב על הבן). אכן תוס' חולקים ומפרשים דמה שאמרה הגמ' ד"אי פשיטא לך כנהורא דאנפשות קאתי" - אז נהרג, אבל אם לא פשיטא לך כנהורא - לא נהרג, זה קאי באב על הבן דוקא - שעליו שייך לומר אם לא ברור לך כשמש - אסור להורגו, אבל בשאר כל אדם נהרג.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

פסחים דף ב:

אב וכן שבאו אחד אצל השני במחתרת מתי נהרגים? [תוד"ה אי].

ברור כשמש שבא להרוג	ספק	ברור כשמש שבא להרוג	
אין הורגו	אין הורגו	הורגו	אב שחתר אצל הבן
אין הורגו	הורגו	הורגו	בן שחתר אצל האב

מאימתי ארבע עשר אסור¹ בעשיית מלאכה?

מאיזה זמן?	
מליל י"ד	לבית שמאי (תוס')
להו"א: מליל י"ד ² למסקנא ³ : משעת האור - מעמוד השחר	לר' אליעזר בן יעקב
משעת הנץ החמה - שעת כניסת הפועלים לעבודתם ⁴	לר' יהודה ולבית הלל

¹ נחלקו רש"י ותוס' בזה, רש"י מפרש שהנידון על המנהג שנהגו שלא לעשות מלאכה ביי"ד גם קודם חצות (אחר חצות אסור מה"ת), אימתי הוא מנהג נכון שלא נאמר עליו שבטלה דעתם. אכן התוס' דקדקו מלשון "אסור" שהנידון כאן על איסור מדינא ולא ממנהגא.

² והעירו תוס' (בד"ה רבי), שלפ"ז יאמר ראב"י שלא נחלקו ב"ש ובי"ה בדבר זה, כדי שלא יהיו דבריו כב"ש - ולא כהלכתא.

³ כן כתבו תוס'. והקשה הפנ"י, דהרי למסקנא הסקנו ד"אור אורתא", וא"כ מה שאמרה הגמ' כאן "לא מאי אור עמוד השחר" הוא רק דיחויא בעלמא ולא מסקנא. ותירץ, דסברת התוס' כאן, שלענין זה ודאי מסקנת הגמ' דאור יממא, ושמציינו שפעמים משתמשים בתיבת "אור" על היום ופעמים על הלילה, ובמשנתנו הכוונה על הלילה, ובברייתא זו באמת הכוונה על היום.

⁴ כן פירשו התוס' (תוד"ה רבי), שאינו מיד בזריחת השמש, אלא שבזריחה יוצאים מביתם למקום עבודתם, ואחר עוד זמן עד שמגיעים לשדות למקום עבודתם, הוא הזמן שאסור בעשיית מלאכה.